

lijke plaats. Tijdens de jaarvergadering van 7 mei 1984 werd werd onze secretaris, mevr. **H. van Dolder**, gecompimenteerd door het bestuur voor de wijze waarop zij het jaarverslag 1984-1985 heeft samengesteld. Ook penningmeester G.C. van Vliet werd voor zijn financiële jaarverslag lof toegezwaaid.

GRIETE PIETERSDOCHTER VAN WEZEL IN 1611 ZWAAR GESTRAFT

Op 2 juli 1611 werd de 26-jarige Pietersdochter van Wezel door de Goudse vroedschap veroordeeld wegens vele door haar begane misdaden. Dat het ondanks haar jeugdige leeftijd een avontuurlijke dame was, blijkt uit de tenlastelegging: zij was meestal in gezelschap van landlopers en dieven, waarmee zij een 'vuil en schandelijk leven' leidde.

Zij was al eerder met de justitie van Gouda, Amsterdam, Schoonhoven, Noordeloos, Liesvëld, Amstelland en Utrecht in aanraking geweest. Voor haar diefstallen was zij al eenmaal gezeseld, tweemaal gebrandmerkt, eenmaal met de strop om de hals tentoongesteld en viermaal verbannen uit Holland, Zeeland en West-Friesland. Men zou wel verwachten dat Griete na al deze straffen wat **voorzichter** was geworden. Integendeel. Ze zwierf vrolijk door alle gebieden waaruit ze was verbannen. Op een van haar tochten maakte ze kennis met een zekere Jan Thomas, die nu ook in Gouda gevangen zat. Zij was bij hem gebleven, niettegenstaande - zo luidt het vonnis - zij er kennis van had dat hij getrouwd was en zijn vrouw nog in leven was. Hij hielp haar de gestolen goederen verkopen en samen maakten ze het geld op. Een partij kleding hield hij apart om aan zijn misdadige vriendin cadeau te doen. Wat **haar** het meest kwalijk wordt genomen is, dat zij zich, zelfs onder bedreiging met de galg, vrijelijk door alle gebieden waaruit zij verbannen is, bewoog. 'Zaken van kwade consequentie', zeggen de rechters, '**die** niet getolereerd mogen worden en dus gestraft moeten worden'.

'Al was het slechts, om anderen ten voorbeeld te stellen: Hoewel de schepenen doorgaans meer **genéigd zijn tot** barmhartigheid dan tot het uitspreken van een zwaar vonnis, moeten zij recht doen vanwege de **hóge** Overheid. Griete **Pietersdochter** zal op het schavot achter het stadhuis streng tot bloedens toe worden gezeseld; daarna op een van haar schouders gebrandmerkt en tenslotte zal haar het rechteroor worden afgesneden. Vervolgens wordt zij opnieuw '**ten** eeuwigen **dage**' verbannen uit Holland, Zeeland en **West-Friesland**. **Vóór** zondondergang

moet zij de stad hebben verlaten. Ze krijgt drie **achter-een-**volgende dagen de tijd om zich buiten de genoemde gewesten te begeven om daar nooit meer terug te keren 'op straffe van geëxecuteerd te worden **mette coorde** dat er de dood na volgde'. Alle in haar bezit zijnde goederen worden verbeurd verklaard ten bate van de Hoge Overheid op 2 juli anno 1611. Dij de uitspraak van deze straf waren de baljuw en alle schepenen aanwezig. Dat ook haar vriend in de misdaad zijn straf niet ontging, **staat** te lezen in het vonnis volgend op dat van Griete. Jan Thomas, bijgenaamd Jan van Aken, geboren te Sittard, oud 21 jaren, wordt beschuldigd van diefstal. Hierbij worden nauwkeurig de voorwerpen genoemd, die hij heeft ontvreemd: een slaaplaken, een stel huiven (kappen), een stel kragen en een wit schort. Hij pleegde deze diefstal op een namiddag uit een landhuis te Woerden, door zijn hand door de rieten wand van het achterhuis te steken. Misschien hing de was hier wel te drogen! Ook hij wordt op het schavot geseseld, aan beide schouders gebrandmerkt en verbannen. Zouden Griete en Jan elkaar ooit weer hebben ontmoet en in andere gebieden hun schelmenstreken hebben voortgezet?

H.A. van Dolder-De Wit

*Griete Dieters van wezel geseselt
gebrantmercht ende een oon luff*

*Jan Thomas geseselt ende twee
brantmercken.*